

2. godina					
NAZIV KOLEGIJA: Mitraizam u rimskoj provinciji Dalmaciji					
OPĆE OBAVIJESTI:					
ODJEL	Odjel za arheologiju – Sveučilište u Zadru				
STUDIJ	Poslijediplomski znanstveni studij “Arheologija istočnog Jadrana”				
USMJERENJE	Antička arheologija			Godina studija	
NASTAVNIK	Prof. dr. sc. Željko Miletić			2.	
USTANOVA	Sveučilište u Zadru - Odjel za arheologiju				
STATUS KOLEGIJA		Izborni	Izborni za druge studij. grupe		Semestar: III.
<ul style="list-style-type: none"> • OPIS KOLEGIJA: Geneza mitraizma, nositelji kulta i njegovo širenje na prostor istočne jadranske obale između Akvileje i Epidaura. Analizom arheološkog materijala objasniti penetraciju i njegovo širenje na jadransko-podunavskom prostoru. Tipologija, provenijencija i sadržaj tauroktonijskih ikona, kulturnih posuda i drugih spomenika. Svetišta – tlocrtna osnova, uređenje. Odnos mitraizma s rimskom religijom. Organizacija i hijerarhija kulta. Rekonstrukcija mita na temelju arheoloških nalaza i literarnih izvora. Mitričko poimanje zagrobnog života i kozmogonijskog poretka. Liturgija, inicijacije. 					
<ul style="list-style-type: none"> • CILJEVI KOLEGIJA: Upoznati studente s problemima rekonstrukcije početaka zapadnog mitraizma i stvoriti kritički odnos prema različitim, često suprotstavljenim genetičkim teorijama. Dati osnove za novu tipologizaciju tauroktonijskih ikona i drugih predstava iz priča o Mitri. Ukazati na važnost povezivanja mitske, kozmogonijske i liturgijske razine mitraizma. Cilj kolegija je razumjeti ulogu mitraizma u religijskim procesima u rimskoj provinciji Dalmaciji. Pokazati na koji način spomenici materijalne kulture omogućuju rekonstrukciju duhovnih komponenti mitraizma, osobito vjerovanje o kozmičkom putovanju duše. Studenti trebaju potpuno svladati vještinu primjene znanstveno-istraživačkih metoda u proučavanju literarnih i arheoloških izvora o mitraizmu da bi mogli izraditi kvalitetnu disertaciju. 					
VODIČ:			Zimski semestar	Ljetni semestar	
ECTS - STUDENTSKO OPTEREĆENJE:			2		
TJEDANA PO SEMESTRU:			15		
Sati tjedno:	predavanja		1		
	seminari				
	vježbe				
	mentorski rad				
Ukupno sati:	predavanja		15		
	seminari				
	vježbe				
	mentorski rad				
Ukupan broj dana terenske nastave:			2		
NASTAVNE METODE:					
predavanja					terensko istraživanje
NASTAVNA POMAGALA:					
udžbenici	bilješke .pp	članci	knjige	internet	
UVJET ZA PRIZNAVANJE BODOVA:					
dslušan kolegij					
NAČIN POLAGANJA ISPITA:					
ispit se ne polaže					
<ul style="list-style-type: none"> • LITERATURA: Obvezna: R. BECK, Mithraism since Franz Cumont, <i>Aufstieg und Niedergang der römischen Welt</i>, 2,17,4, Berlin – New York, 1984. 					

- R. BECK, Ritual, Myth, Doctrine, and Initiation in the Mysteries of Mithras: New Evidence from a Cult Vessel, *Journal of Roman Studies*, 90, London, 2000.
- M. CLAUSS, Mithras – Kult und Mysterien, München 2002.
- B. GABRIČEVIĆ, *Studije i članci o religijama i kultovima antičkog svijeta*, Split, 1987.
- M. GLAVIČIĆ, Natpisi antičke Senije, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 33(20), Zadar, 1994.
- R. L. GORDON, Reality, evocation and boundary in the Mysteries of Mithras, *Journal of Mithraic Studies*, 3, Téhéran – Liège, 1980.
- J. MEDINI, Mitrički reljef iz Banjevaca, *Diadora*, 8, Zadar, 1975.
- R. MERKELBACH, *Mithras*, Hein, 1984.
- Ž. MILETIĆ, *Mitraizam u rimskoj provinciji Dalmaciji*, disertacija, Zadar, 1996.
- P. SELEM, Mitraizam Dalmacije i Panonije u svjetlu novih istraživanja, *Historijski zbornik*, 39,1, Zagreb, 1986.
- P. SELEM, *Les religions orientales dans la Panonie Romaine: partie en Yougoslavie*, Leiden, 1980.
- Mysteria Mithrae, Atti de Seminario Internazionale su 'La specificità storico-religiosa dei Misteri di Mithra, con particolare riferimento alle fonti documentarie di Roma e Ostia' – Roma e Ostia 1978*, [ed. U. Bianchi], Leiden, 1979.
- Mithraic Studies, Proceedings of the First International Congress of Mithraic Studies*, [ed. J. R. Hinnells], Manchester 1975.
- M. J. VERMASEREN, *Corpus inscriptionum et monumentorum religionis Mithriace*, 1-2, Haag 1956-1960.
- Preporuča se pročitati:**
 Radove sljedećih autora: A. BAUSANI, U. BIANCHI, L. A. CAMPBELL, N. CAMBI, M. CLAUSS, I. P. CULIANU, J. R. HINNELLS, O. IANOVITZ, H. M. JACKSON, G. LIPOVAC-VRKLJAN, R. MERKELBACH, K. PATSCH, A. RENDIĆ-MIOČEVIĆ, D. RENDIĆ-MIOČEVIĆ, M. ŠAŠEL KOS, R. TURCAN, D. ULANSEY.

UVJETI:

Registracija za slušanje kolegija

Registracija za ispit

PREDUVJETI ZA UPIS KOLEGIJA:

• **REFERENTNI RADOVI NASTAVNIKA ZA KOLEGIJ:**

- Astronomski sadržaj na mitričkom motivu ubijanja bika, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 33(20), 1993/94, Zadar, 1994, 93-108.
- Astronomija i astrologija u mitraizmu, *Kučerin zbornik*, /ISBN 953-6163-18-7/, Šibenik: Gradska knjižnica i Astronomsko društvo Faust Vrančić, 1995, 83-102.
- Mitričko putovanje duše, *Diadora*, 18-19, Zadar, 1997, 195-220.
- O darovima s mitričkog natpisa CIMRM 1876 iz Salone, *RFFZd*, 36(23), 1997, Zadar, 1998, str. 69-78.
- The Nymphus Grade and the Reverse of the Mithraic Cult Icon from Konjic, *Ptuj im Römischen Reich - Mithraskult und seine Zeit*, Pokrajinski muzej Ptuj, Ptuj 2001, str. 283-288.
- Čežnja duše za vlažnošću tijela, *Histria antiqua*, 10, Pula, 2003, str. 119-124.
- Typology of Mithraic Cult Reliefs from South-Eastern Europe, *Akti VIII. međunarodnog kolokvija o problemima rimskog provincijalnog umjetničkog stvaralaštva "Religija i mit kao poticaj rimskoj provincijalnoj plastici (5.-8. V. 2003., Zagreb)*, Zagreb 2005, str. 269-274.